

BARQAROR MODA SANOATIDA EKO-INNOVATSIYALARNING ROLI

S.Sayfullayeva

Magistr

S.Maxmasalomova

Magistr

M.Abdukarimova

t.f.d. dots.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7306551>

Annotatsiya. Maqola moda sanoatining barqaror rivojlanishining ta'minlashda ekologik innovatsiyalarning ro'li belgilanadi. Tabiiy resurslarning kamayishi, ekotizimlarning yo'q qilinishi atmosferadagi issiqxona gazlari miqdorining ko'payishi, tuproqning ifloslanishi, okeanlar suvlarining ifloslanishi va keyinchalik bioxilmaxillikning qisqarishi kabi muommalarning zamonaviy modaga ta'siri o'rganiladi.

Kalit so'zlar: tezkor moda, barqaror rivojlanish, barqaror biznes, qayta ishlash, bio-asoslangan materiallar.

РОЛЬ ЭКОИННОВАЦИЙ В ИНДУСТРИИ УСТОЙЧИВОЙ МОДЫ

Аннотация. В статье освещается роль экологических инноваций в обеспечении устойчивого развития индустрии моды. Влияние таких проблем, как истощение природных ресурсов, разрушение экосистем, увеличение выбросов парниковых газов в атмосферу, загрязнение почвы, загрязнение воды океана и последующее сокращение биоразнообразия.

Ключевые слова: быстрая мода, устойчивое развитие, устойчивый бизнес, рециклинг, биоматериалы.

THE ROLE OF ECO-INNOVATION IN THE SUSTAINABLE FASHION INDUSTRY

Abstract. The article highlights the role of environmental innovation in sustainable development of the fashion industry. The impact of issues such as depletion of natural resources, destruction of ecosystems, increased emissions of greenhouse gases into the atmosphere, soil pollution, ocean water pollution and the subsequent loss of biodiversity will be studied in a modern way.

Keywords: fast fashion, sustainable development, sustainable business, recycling, biomaterials.

KIRISH

Ayni paytda moda sanoati atrof muhitga katta zarar yetkazmoqda, bu ko'p jihatdan 'tezkor moda' biznes modelining ustunligi va shunga mos ravishda ortiqcha ishlab chiqarish bilan bog'liq. Faqat oxirgi 15 yil ichida jahon kiyim-kechak ishlab chiqarishi ikki baravar oshdi. Bunga, birinchi navbatda, o'rta sinfning global o'sishi va aholining xarid qobiliyati ko'tarilganligi sabab bo'ldi. Shu bilan birga, atmosferaga issiq xona gazlari, suv resurslarining ifloslanishi va kamayishi, eko tizimlarning zaharlanishi va vayron bo'lishi ko'paydi, bularning barchasi tashqi ko'rinishda zararsiz ko'rindigan to'qimachilik sanoati bilan bog'liq. Ko'plab kompaniyalar o'z ishlab chiqarishlarini o'zgartirishni, ularni barqaror rivojlanishga o'tkazishni ma'qul ko'rmoqdalar va bu jarayonda ekologik innovatsiyalarga katta ahamiyat

beriladi. Barqaror rivojlanish konsepsiyasi iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy komponentlarni o'z ichiga oladi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

To'qimachilik dunyodagi eng ko'p ifloslanadigan tarmoqlar orasida neft sanoatidan keyin ikkinchi o'rinda turadi. Uning xom ashyosi, ishlab chiqarish bosqichi, iste'molchiga etkazib berish, undan foydalanish va undan keyingi jarayonlar atrof-muhitga katta zarar etkazadi. Moda mahsulotlarini yorqin ranglar, bosim va mato qoplamalari kabi jozibali qiladigan elementlarning ko'pchiligi toksik kimyoviy moddalarni o'z ichiga oladi. Polyester o'z ichiga olgan ichki kiyimlar ichki kir yuvish mashinalarida yuvilganda mikrofiberni qoldiradi. Ular suv yo'llarida kanalizatsiya va tozalash inshootlaridan osongina o'tishlari mumkin. Ular biologik parchalanmaydi, chunki ular suvda hayotga jiddiy tahdid soladigan moddalar qoldiradi. Dengiz va okeanlardagi kichik jonzoqlar mikrofiber bilan oziqlanadi va shuning uchun baliqlarga o'tadigan bu kimyoviy moddalar odamlarning stoliga tushadi. Iqlim o'zgarishi muammosini hal qilish zarurati tobora kuchayib borayotganligi sababli, sanoat tarmoqlari uglerod emissiyasini kamaytirish uchun harakat qilmoqdalar. To'qimachilik yengil sanoati 1,2 milliard tonna karbonat angidrid chiqaradi, bu halqaro aviatsiya va yuk tashishdan ko'proqdir. Inson salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatishdan tashqari, moda sanoati har yili 79 milliard kub metr suv iste'mol qiladi, bu esa hayvonlarni so'yish va milliardlab dollarlik uglerodning yuqori emissiyasini keltirib chiqaradi.

Polyester birinchi raqamli sentitek tolaga aylangan va hozirda butun jahon ishlab chiqarish tolasining yarmidan ko'pini tashkil qiladi. U qayta tiklanmaydigan manbalardan tayyorlanadi, qazib olish va qayta ishlab chiqarish uchun katta energiya talab qiladi.

Tez modaning eng yirik brendlaridan biri bo'lgan H & M barqaror rivojlanishni biznes strategiyasiga qo'shishga harakat qilmoqda. "Buy-at" modelini ortiqcha iste'mol bilan qo'llab-quvvatlaydigan tezkor moda "yopiq aylanish" strategiyasida barqaror emasligini tanqid qiladi. Shu maqsadda kiyim-kechak yig'ish kampaniyasi iste'molchilar tashlab ketadigan kiyimlarni qayta ishlash yoki qayta ishlashga qaratilgan.

Yuqoridagi muommolarga muvofiq moda sanoati ularni hal qilishga yordam beradigan texnologiyalarni ishlab chiqmoqda.

Barqaror moda prinsiplari:

- ✓ Qayta ishlash va ekomoda
- ✓ Softwear yoki aqlli kiyimlar
- ✓ Bio-asoslangan materiallar
- ✓ Second hand haridi
- ✓ Restyling (o'zgartirish)
- ✓ Yuqori sifatli kiyim-kechak iste'moli

TADVIQOT NATIJALARI

Qayta ishlash va ekomoda. To'qimachilik chiqindilarining yillik hajmi yil sayin o'sib bormoqda va 2019-yilda 92 million tonnaga yetdi, bu esa atrof-muhit uchun tobora sezilarli xavfga aylanib bormoqda. Mutaxassislarining fikricha, bu ko'rsatkich 2030-yilga borib 150 million tonnaga yoki yer yuzidagi har bir odamga 17,5 kilogrammga yetadi.

Texnologiya rivojlanishi brendlarning qayta ishlangan materiallar va yaroqlilik muddati tugagan mahsulotlardan foydalanadigan barqaror ishlab chiqarishning bir qismiga aylanishini tezlashtirmoqda.

Qayta ishlangan materiallardan yangi materiallarni yaratish uchun ishlab chiqaruvchilar to'plangan materiallarning tarkibini topishlari, kuzatishlari va tekshirishlari kerak. Yangi mahsulotlar ushbu materiallarning asosiy xususiyatlarini hisobga olingan holda ishlab chiqarilishi lozim.

Qayta sotib olish va qayta sotish modellari faol rivojlanmoqda. Xuddi shu tendentsiyaning yana bir namunasi- kiyim ijara modeli.

Softwear yoki aqlli kiyimlar. Kelajakda biz kiyim-kechaklarga eskirgan va axlat qutisiga tushadigan mahsulot sifatida emas, balki o'zgartirilishi va yangilanishi mumkin bo'lgan dasturiy ta'minot sifatida qaraydigan bo'lamiz. Misol uchun, o'zgaruvchan to'pikli poyabzal va foydalanuvchi bilan birga o'sadigan kiyimlar allaqachon paydo bo'lgan.

MUHOKAMA

Bio-asoslangan materiallar. Modaning o'sib borayotgan yana bir sohalaridan biri bu "keyingi avlod materiallari sanoati". Innovatorlar hozirda chorvachilikdan olinadigan an'anaviy materiallar (masalan teri) va sintetika (masalan poliester) o'rniga bio-asosli moddalar fermentatsiyasi yordamida olinadigan materiallardan foydalanishni taklif etmoqda. Ushbu yangi

bio-asosli gazlamalar biologik parchalanish kabi xususiyatlar bilan bir qatorda fizik xususiyatlari yuqori ekanligi uchun ham ishlab chiqarilishi mumkin. Afsuski, ushbu innovatsiyalar yuqori boshlang'ich xarajatlar va katta kapitalni talab qiladi.

Second hand haridi. Bizning davrimizda Second Hand sanoat darajasiga yetdi. To'qson yildan ko'proq vaqt davomida Evropada juda ko'p kiyim yig'ish punktlari, saralash fabrikalari, kiyim-kechaklarni qayta ishlash va dezinfektsiyalash ustaxonalari mavjud. Biroq, dastlab "Second Hand" oddiy ko'rinishga ega bo'lmagan iflos kiyimlardan iborat edi, dezinfektsiya haqida gapirmasa ham bo'ladi. Bugungi kunda "Second Hand" sanoatining rivojlanishi tufayli biz sifatli tovarlarni arzon narxlarda taklif qiladigan ozoda do'konlarni ko'rmoqdamiz.

Restyling. Bu barqaror modaning kreativ yechimlaridan biridir. Kiyim-kechak tashlamasdan uni qayta ishlash hozirda butun dunyoda rivojlanmoqda.

XULOSA

Shu paytgacha barqaror moda kichik, o'ziga xos brendlarga tegishli bo'lib tuyulardi. Ammo so'ngi mavsumlarda Marine Serre va Styuart Veversning kolleksiyalarida paltolar, ko'ylaklar osonlik bilan mato qoldiqlaridan ishlanganligini ko'rdik. Chloe moda uyida Gabriela Xerstning debyut kolleksiyasi aynan barqaror moda mavzusi bilan bog'liq edi.

REFERENCES

1. <https://texel.graphics/ru/articles/fashion-tech-change/>
2. <https://hbr.org/2022/01/the-myth-of-sustainable-fashion>

3. <https://cyberleninka.ru/article/n/ustoychivaya-industriya-mody-v-es-rol-eko-innovatsiy/viewer>
4. <https://www.hse.ru/edu/vkr/206741222>
5. Kanada Hukumati, Innovatsiya. “Barqaror rivojlanish-strategik siyosat sektori.” www.ic.gc.ca.11-03-2019 kirish.
6. ^Fletcher,Kate(2008).Barqaror mod ava to’qimachilik:dizayn safarlari (2 Ed.).London;Vashington,D.C.:Earthscan.9780415644556 ISBN.